

TRAGICZNE LOSY KSIĘŻY Z TERENU GMINY DALIKÓW PODCZAS II WOJNY ŚWIATOWEJ

TRAGICZNE LOSY KSIĘŻY Z TERENU GMINY DALIKÓW PODCZAS II WOJNY ŚWIATOWEJ

Nadrzędnym celem niemieckiej polityki Nazistów była eliminacja polskiej inteligencji. Do zrealizowania planów hitlerowskich Niemiec potrzebne było zwalczanie grup społecznych, narodowościowych i zawodowych. Okupanci zdawali sobie sprawę z roli i znaczenia w historii narodu i państwa polskiego duchowieństwa katolickiego. Księża znaleźli się wśród pierwszych ofiar skoordynowanej akcji eksterminacyjnej, a szczególnie mocno ucierpieli w okupowanej przez Niemców Polsce.

Wystawa prezentuje sylwetki księży, którzy zginęli tragiczną śmiercią podczas II wojny światowej.

Są to kapłani pochodzący z gminy Dalików oraz ówczesni proboszczowie naszych parafii: w Dalikowie, w Domaniewie i w Budzynku:

Ksiądz Stefan Janiak – urodził się 19 grudnia 1884 r. w Złotnikach, proboszcz parafii pw. św. Mateusza Ewangelisty w Dalikowie w latach 1936 – 1941.

Ksiądz Józef Górecki – proboszcz parafii pw. św. Floriana w Domaniewie w latach 1933 – 1941.

Ksiądz Stanisław Felczak – urodził się 27 stycznia 1906 r. w Krzemieniewie.

Ksiądz Władysław Chojnacki – urodził się 4 listopada 1900 r. w Budzynku.

Ksiądz Władysław Żwirek – proboszcz parafii pw. Ścięcia św. Jana Chrzciciela i Świętej Trójcy w Budzynku w latach 1938 – 1941.

Ksiądz Władysław Włodarczyk – proboszcz parafii pw. św. Mateusza Ewangelisty w Dalikowie w latach 1946 – 1971.

Wystawa przygotowana przez Gminną Bibliotekę Publiczną w Dalikowie we współpracy z księdzem Stanisławem Łaskim, proboszczem parafii pw. św. Mateusza Ewangelisty w Dalikowie.

Bibliografia:

S. Cieślak, „Oblicza cierpienia i miłości. Słudzy Boży. Jeźdźcy – męczennicy z II wojny światowej”, WAM, Kraków 2009.

„II wojna światowa we wspomnieniach mieszkańców gminy Dalików”, Dalików 2009.

<http://www.swzygmunt.knc.pl/MARTYROLOGIUM/POLISHRELIGIOUS/vPOLISH/HTMs/POLISHRELIGIOUSmartyr0984.htm>

<http://swzygmunt.knc.pl/MARTYROLOGIUM/POLISHRELIGIOUS/vPOLISH/HTMs/POLISHRELIGIOUSmartyr0765.htm>

<http://www.swzygmunt.knc.pl/MARTYROLOGIUM/POLISHRELIGIOUS/vPOLISH/HTMs/POLISHRELIGIOUSmartyr0584.htm>

<https://lipn.gov.pl/pl/sledztwa/poszukiwani-swiadkowie/24158,Poszukiwani-swiadkowie-i-informacja-ze-sledztwa-w-sprawie-zamordowania-w-latach-.html>

<http://bibliotekadalikow.pl/index.php?id=starafoto>

<http://www.swzygmunt.knc.pl/MARTYROLOGIUM/POLISHRELIGIOUS/vPOLISH/HTMs/POLISHRELIGIOUSmartyr0311.htm>

https://bazhum.muzhp.pl/media/files/Lodzkie_Studia_Teologiczne/Lodzkie_Studia_Teologiczne-r2000-t9/Lodzkie_Studia_Teologiczne-r2000-t9-s277-286/Lodzkie_Studia_Teologiczne-r2000-t9-s277-286.pdf

<http://www.swzygmunt.knc.pl/MARTYROLOGIUM/POLISHRELIGIOUS/vPOLISH/HTMs/POLISHRELIGIOUSmartyr3207.htm>

Wiadomości Diecezjalne Łódzkie, r. XLVIII

P. Zwoliński, Martyrologium duchowieństwa katolickiego diecezji łódzkiej w czasie II wojny światowej, 2010.

<https://www.kz-gedenkstaette-dachau.de/pl/miejsce-histeryczne/wirtualne-zwiedzanie/instalacja-straznicza/>

<https://wydarzenia.interia.pl/deutsche-welle/news-odkryto-groby-polskich-ksiezy-wiezionych-w-dachau,nld,2972249>

https://www.kz-gedenkstaette-dachau.de/wp-content/uploads/2018/11/schloss_hartheim.jpg

NIEMIECKIE AKCJE EKSTERMINACJI KSIĘŻY, MIEJSCA ŚMIERCI I OBOZY KONCENTRACYJNE

ARESZTOWANIA 6 PAŹDZIERNIKA 1941 R. W KRAJU WARTY

Dnia 13 września 1941 r. Gauleiter (niem. naczelnik okręgu) niemieckiej prowincji Reichsgau Wartheland (pl. Kraj Warty) w okupowanej przez Niemców Wielkopolsce (gdzie obowiązywały niemieckie prawa), Artur Greiser, prowadzący politykę „Ohne Gott, ohne Religion, ohne Priester und Sakramenten” - „bez Boga, bez religii, bez kapłana i sakramentu” - wydał rozporządzenie formalnie delegalizujące Kościół katolicki. Na jego miejsce powołał Kościół Rzymskokatolicki Narodowości Niemieckiej w Kraju Warty, organizację podlegającą prawu prywatnemu Niemiec. Zabroniono także wszelkich kontaktów ze Stolicą Apostolską. Jednocześnie zdelegalizowano wszystkie zakony.

W dniach 6 – 7 października 1941 r. nastąpiły masowe aresztowania polskich kapłanów. Wszystkich umieszczono w obozach przejściowych w Konstancynie Łódzkiej i Łądzie nad Wartą, bądź w obozie koncentracyjnym KL Posen. Większość z nich 30 października 1941 r. wywieziono do obozu koncentracyjnego KL Dachau.

KONSTANTYNÓW ŁÓDZKI

Koncentracyny oboz przejściowy, założony 5 stycznia 1940 r., działający do 16 sierpnia 1943 r. Do obozu kierowano więźniów z terenów Wielkopolski, Pomorza i Polski Centralnej. Przez oboz przeszło ok 42 tys. osób, zginęło tysiące, z których zidentyfikowano ok. 700. W okresie od października do grudnia 1941 r. więziono w obozie ok. 450 polskich kapłanów z diecezji częstochowskiej, łódzkiej i wrocławskiej oraz archidiecezji poznańskiej przed wysłaniem do obozu koncentracyjnego KL Dachau.

KL DACHAU

KL Dachau w niemieckiej Bawarii, założony w 1933 r., stał się głównym obozem koncentracyjnym dla księży katolickich w czasie II wojny światowej. Niemcy więzili w nim ok. 3 tys. kapłanów, w tym ok. 1800 polskich. Kapłanów zmuszano do niewolniczej pracy na tzw. „Plantagach”, czyli placach polowych, przy budowach, m.in. krematorium. W barakach więziennych panował głód, szczególnie w latach 1941 - 1942, zimą przejmujące zimno, a latem nieznośny upał. Więźniowie zapadali na choroby, w szczególności gruźlicę. Na wielu przeprowadzano zbrodnicze „eksperymenty medyczne”. W listopadzie 1942 r. ok. 20 kapłanów otrzymało zastrzyki z flegmony. Od lipca 1942 do maja 1944 ok. 120 księży poddanych zostało eksperymentom malarycznym. Ponad 750 polskich duchownych zostało przez Niemców zamordowanych, w tym wielu zagazowano w ośrodku eutanazyjnym Schloss Hartheim w Austrii. System obozów KL Dachau w szczytowym momencie miał ok. 100 podobozów niewolniczej pracy przymusowej - w południowych Niemczech i Austrii. Udokumentowanych zostało ok. 32000 przypadków śmierci w obozie, tysiące zginęło bez śladu. W momencie oswobodzenia 29 kwietnia 1945 r. przez wojska amerykańskie ok. 10 tys. na 30 tys. więźniów było chorych.

W obozie koncentracyjnym w Dachau zginęło 114 księży diecezji łódzkiej. Żadna inna diecezja w Polsce nie poniosła tak dużych procentowo strat duchowieństwa.

AKTION T4

Niemiecki program eutanazyjny, systematycznego fizycznego mordowania ludzi niedorozwiniętych psychicznie, przewlekle chorych psychicznie i neurologicznie - „eliminacji życia niewartego życia” (niem. „Vernichtung von Lebenswertem Leben”). W szczytowym okresie lat 1940 - 1941 zamordowano ok. 70 tys. osób, w tym pensjonariuszy szpitali psychiatrycznych w okupowanej przez Niemców Polsce. Od kwietnia 1941 r. programem objęto chorych psychicznie i „niepełnosprawnych” (co oznaczało niezdolnych do pracy) więźniów niemieckich obozów koncentracyjnych - pod kryptonimem „Aktion 14 f 13”. Zamordowano wówczas ok. 20 tys. więźniów, m.in. w komorach gazowych. W Hartheim mordowano polskich kapłanów przetrzymywanych w obozie koncentracyjnym KL Dachau.

Wieża strażnicza przed wejściem do krematorium

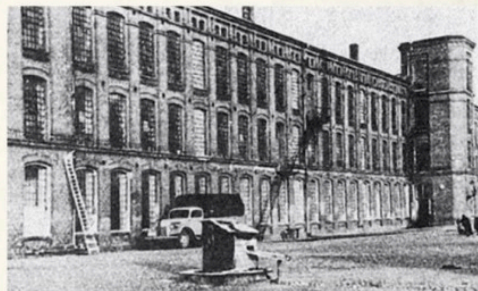
Krematorium

Cela więzienna

Więźniowie nazistowskiego obozu koncentracyjnego w Dachau

Oboz przejściowy w Konstancynie Łódzkiej widok od strony dziedzińca

Budynek z bramą wejściową do obozu koncentracyjnego w Dachau

TA HARTHEIM

Tötungsanstalt TA Hartheim (pl. centrum zabijania / eutanazyjne). Na zamku Schloss Hartheim w miejscowości Alkoven w Górnej Austrii, wchodzącym w skład kompleksu obozów koncentracyjnych KL Mauthausen–Gusen, w ramach „Aktion T4”, Niemcy mordowali ofiary - osoby niedorozwinięte psychicznie - w komorach gazowych. Od kwietnia 1941 r. program rozszerzono o więźniów obozów koncentracyjnych. Większość, jeśli nie wszyscy, duchowni z obozu koncentracyjnego KL Dachau byli zawożeni do Hartheim w tzw. „transportach inwalidów” (pod kryptonimem „Aktion 14 f 13”) - osoby chore i według Niemców „niezdolne do pracy” - początkowo pod pretekstem transferu do lepszego obozu. Daty śmierci zamordowanych w Schloss Hartheim są datami wywiezienia ofiar z ostatniego obozu koncentracyjnego, gdzie byli przetrzymywani. Nieznane są rzeczywiste daty śmierci. Śledztwo polskiego Instytutu Pamięi Narodowej wskazuje, że ofiary były mordowane natychmiast po przywiezieniu do Schloss Hartheim, ciała palone, a prochy rozrzucone po pobliskich polach bądź do Dunaju. Dla ukrycia ludobójczych mordów Niemcy fałszowali zarówno daty śmierci (na przykład te zapisane w księgach obozu KL Dachau) jak i przyczyny śmierci.

Ośrodek eutanazji Schloss Hartheim z dymiącym kominem krematorium

KSIĄDZ WŁADYSŁAW WŁODARCZYK

Proboszcz parafii pod wezwaniem św. Mateusza Ewangelisty w Dalikowie w latach 1946 – 1971.

Władysław Włodarczyk urodził się 26 lipca 1902 r. w Ruchennie, powiat kolski. Uczęszczał do gimnazjum w Kole, studiował w Wyższej Szkole Handlowej w Warszawie. Studia przerwał i wstąpił do Seminarium Duchownego w Łodzi. Świecenia kapłańskie przyjął 1 września 1929 r. z rąk biskupa Wincentego Tymienieckiego.

W latach 1929 – 1932 pełnił funkcję wikariusza w parafii Koluszki, a następnie w parafii św. Kazimierza w Łodzi. Do 1939 r. był prefektem różnych szkół na terenie Łodzi. W latach 1938 – 1940 pełnił funkcję kapelana ojców bonifratrów w Łodzi. Następnie był wikariuszem w parafii Kaszewice.

Represje niemieckie wobec księży w okresie II wojny światowej ciężko dotknęły Władysława Włodarczyka. Aresztowany przez Niemców 6 października 1941 r. przebywał w obozie przejściowym w Konstancynie Łódzkim. 31 października 1941 r. został wywieziony do obozu koncentracyjnego KL Dachau. Numer obozowy 28113. Dokonywane były na księdzu eksperymenty medyczne, jakie rzadko który więzień był w stanie przeżyć. Lekarze niemieccy wszczepili mu m.in. malarię i sprawdzali jego odporność na tę chorobę. Długo po wojnie ksiądz odczuwał skutki nieludzkich zabiegów. Męczył go artretyzm. W czasie zimy miał duże trudności

z chodzeniem. Ksiądz wielokrotnie wspominał fakt, że parafię w Dalikowie polecił mu ksiądz Stefan Janiak, który obawiał się, że nie przeżyje pobytu w obozie. Ksiądz Włodarczyk przeżył, został wyzwolony 29 kwietnia 1945 r.

Po powrocie do kraju, 15 czerwca 1946 r. Władysław Włodarczyk został mianowany administratorem parafii w Dalikowie i pozostał na tym stanowisku przez kolejne 25 lat. W latach 1950 – 1963 był wicedziekanem dekanatu poddębickiego, a w latach 1963 – 1970 – dziekanem dekanatu poddębickiego. W r. 1954 został odznaczony rakieta* i mantoletem**.

Proboszcz Włodarczyk wiele uczynił dla naszej parafii. Pan Stanisław Mikołajczyk wspomina, że ksiądz całą swoją rekompensatę pieniężną za krzywdy wyrządzone przez naród niemiecki przeznaczył na budowę plebanii przy kościele w Dalikowie. Miało to miejsce w 1964 r. Jego staraniem wyremontowana została kaplica pod wezwaniem św. Rocha na cmentarzu, która po wojnie była ruiną. Również dach na kościele św. Mateusza został położony i kupiony za dolary – jak wspomina Stanisław Mikołajczyk.

25 sierpnia 1971 r. bardzo już schorowany ksiądz Włodarczyk opuścił parafię w Dalikowie i udał się do Łodzi, gdzie był rezydentem w parafii pod wezwaniem Najświętszego Zbawiciela. Zmarł 3 kwietnia 1974 r. w Poznaniu.

Bardzo związał się z tutejszymi parafianami i na własne życzenie pochowany został na dalikowskim cmentarzu. Pogrzeb odbył się 7 kwietnia 1974 r. w Niedzielę Palmową. Z prawej strony kaplicy pw. św. Rocha jest odnowiony pomnik dawnego proboszcza.

*mantolet - narzutka bez rękawów, sięgająca kolan, zakładana na koronie i rakiety przez biskupów i prałatów (niekiedy też kanoników).
**rakieta - strój chórowy prałatów i kanoników; rodzaj korony o wąskich rękawach, z kolorową, zazwyczaj fioletową podszewką. Przyznawanie prawa do noszenia przez księdza tych dwóch rodzajów szat ma charakter wyróżnienia honorowego.

W kruchcie kościoła w Dalikowie umieszczona jest tablica poświęcona pamięci księdza Władysława Włodarczyka

Pielgrzymka do Częstochowy

Ksiądz Władysław Włodarczyk z ministrantami

Uroczystość Pierwszej Komunii Świętej
W środku ksiądz Władysław Włodarczyk

"1929 - 1954 Kochanemu Ks. Proboszczowi Władysławowi Włodarczykowi dalszych owocnych lat pracy na Niwie Chrystusowej w 25 rocznicę Kapłaństwa Parafianie Dalików 1954 r."

Pomnik Władysława Włodarczyka znajdujący się na cmentarzu w Dalikowie

KSIĄDZ STANISŁAW FELCZAK

Urodził się 27 stycznia 1906 r. w Krzemieniewie, gmina Dalików, ówczesny powiat łęczycki. Jego rodzicami byli Jan i Walentyna z domu Jasińska. Rodzice byli rolnikami. Po ukończeniu czterech klas gimnazjalnych w Łodzi młody Stanisław wstąpił 3 lipca 1921 r. do Prowincji Polskiej Towarzystwa Jezusowego (jezuici). Dwuletni nowicjat rozpoczął w Starej Wsi koło Brzozowa, a ukończył w Kaliszu, dokąd przeniósł się w listopadzie 1922 r. Pierwsze śluby zakonne złożył 16 lipca 1923 r. Podjął przerwane przez nowicjat nauki w Prywatnym Gimnazjum Ojców Jezuitów w Pińsku, gdzie w 1928 r. zdał egzamin maturalny. Przez kolegów i profesorów chwalony był za wybitne zdolności umysłu, zapał do nauki, pilność i uczynność, gotowość do poświęceń. Nie miał natomiast tężyzny fizycznej i często niedomagał na zdrowiu. Przełożeni zakonni wysłali go na studia filozoficzne do Francji. Odbił je w Instytucie Filozoficznym Prowincji Tuluskiej w Vals w latach 1928 – 1931. Następnie studiował na Wydziale Teologicznym w Lublinie (1931 – 1937) i tu otrzymał 24 czerwca 1934 r. święcenia kapłańskie. Studia z zakresu teologii kontynuował na Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie (1935 – 1937), gdzie uzyskał doktorat na podstawie pracy o początkach episkopatu w świetle pism św. Hieronima.

Po powrocie do Polski udał się do Lwowa na trzecią probację jezuicką. Uroczystą profesję zakonną złożył 2 lutego 1939 r. w Lublinie. Od 1938 r. był profesorem teologii dogmatycznej na Wydziale Teologicznym „Bobolanum” w Lublinie. Jako wykładowca był bardzo lubiany przez swoich słuchaczy. Był również autorem kilkunastu artykułów wydanych w czasopiśmie: „Przegląd Powszechny”, „Wiara i Życie”, „Ruch Teologiczny”. Prowadził konferencje i rekolekcje dla wiernych.

Po wybuchu II wojny światowej prowadził wykłady z teologii fundamentalnej w mieszkaniach prywatnych. Wraz z innymi jezuitami: profesorami i studentami został aresztowany przez gestapo 2 lutego 1940 r. Początkowo był więziony na zamku lubelskim. W czasie przesłuchań namawiano go, by wyrzekł się kapłaństwa. Na co miał odpowiedzieć: „Kapłaństwo jest sakramentem na wieki”. Dnia 18 czerwca 1940 r. został wywieziony razem z innymi więźniami do obozu koncentracyjnego w Sachsenhausen pod Berlinem. Po przybyciu do obozu 20 czerwca duchowni zostali odizolowani i zapowiedziano im, że „obóz potrzebuje pracy mięsnej, a nie modlitwy” oraz że „z obozu żywym się nie wychodzi”. Bicie, wrzaski, szykany były na porządku dziennym. Więźniowie musieli brać udział w „uprawianiu sportu”, tzn. maszerować, biegać, robić przysiady, czołgać się, dźwigać kłody drewna, nosić cegły itp. Praca ta wyniszczała słaby organizm księdza Felczaka. Po pewnym czasie, dzięki klerykowi Kazimierzowi Chudemu, został wciągnięty do służby na bloku. W nieludzkich warunkach życia obozowego ksiądz Felczak pamiętał o innych. Dzielił się racjami żywnościowymi, pokrzepiał ich na duchu. Dnia 12 grudnia 1940 r., wraz z grupą jezuitów z Lublina, został przewieziony do obozu koncentracyjnego w Dachau – numer obozowy 22407. Niemieccy więźniowie kryminalni, którzy pełnili w Dachau funkcje obozowe, byli wrogo nastawieni do duchowieństwa. Ksiądz Felczak wpływał pozytywnie na cierpiących współwięźniów, służył im także posługą kapłańską. Pod koniec 1941 r. ksiądz rozpoczął pracę na plantacjach ziół leczniczych. Była to bardzo ciężka praca przy uporządkowaniu terenu. Jezuita zaczął tracić ostatnie siły. Z początkiem 1942 r. dostał się do „komanda śmierci”. Niezależnie od pogody więźniowie musieli wychodzić 4 razy dziennie do pracy oddalonej od obozu o 3 km i pracować cały dzień na dworze. Ksiądz Felczak szybko tracił ostatnie siły vitalne, otrzymał karny raport za lenistwo w pracy, musiał pracować dodatkowo w 4 niedziele bez obiadu. W stanie skrajnego wyczerpania z zapaleniem płuc został wreszcie przyjęty do szpitala obozowego. Było to 8 maja 1942 r., w dzień swoich imienin. Zmarł następnego dnia, 9 maja, około godz. 3.00. Można przypuszczać, że śmierć została przyspieszona przez zastrzyk fenolu.

Ksiądz Stanisław Felczak przeżył zaledwie 36 lat, z czego ponad 20 poświęcił służbie zakonnej. Określony został mianem: Sługa Boży - określenie stosowane w Kościele katolickim oznaczające osobę zmarłą, otoczoną kultem prywatnym, wobec której rozpoczęto proces beatyfikacyjny. Jest jednym z 122 Sług Bożych, wobec których 24 maja 2011 r. zakończył się diecezjalny etap procesu beatyfikacyjnego drugiej grupy męczenników z okresu II wojny światowej - Henryka Szumana i 121 towarzyszy i pierwszym zamordowanym z dziewięciu Sług Bożych, o których beatyfikację zabiega Prowincja Wielkopolsko-Mazowiecka Towarzystwa Jezusowego.

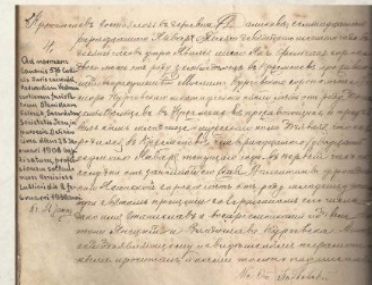
Dawna uczelnia jezuitów "Bobolanum" w Lublinie, obecnie szpital wojskowy

Stanisław Felczak został uwięziony na zamku w Lublinie w 1940 r.

Tablica pamiątkowa umieszczona w bazylice Najświętszego Serca Pana Jezusa w Krakowie

Wpis w języku rosyjskim dotyczący urodzin Stanisława Felczaka odnaleziony w księdze parafialnej w Dalikowie (z lewej strony dopisek po łacinie księdza S. Janiaka)

MODLITWA

O BEATYFIKACJE SŁUG BOŻYCH

Ojciec Niebieski, Ty w swoim Synu Jezusie Chrystusie do końca nas umiłował! Dziękujemy Ci za świadectwo miłości, jakie swoim życiem i męczeńską śmiercią w latach II wojny światowej ukazał! Studyj Boży z Towarzystwa Jezusowego: Stanisław Bednarski, Józef Cyrek, Kazimierz Dembowski, Franciszek Kałuża, Stanisław Podoleński, Stanisław Sewillo, Bronisław Wielgusz i Jan Zając. Wierzymy, że w osobie każdego z nich objawił się niepowtarzalny obraz Jezusa Chrystusa, naszego Odkupiciela.

Racz wynieść ich do chwały ołtarzy, a mnie za ich wstawianiem udział łaski o którą z wiarą i ufnością proszę. Spraw o Dobry Ojcie, aby przykład ich życia zasłowował również w moim życiu. Ufam, że dzięki Twemu miłosierdziu, z Tobą i Twoim Synem Jezusem Chrystusem, w jedności Ducha Świętego i wspólnie ze Sługami Bożymi, w przyszłości będę mógł się radować udziałem w niebieskiej chwale.

Przez wszystkie wieki wieków. Amen.

IMPRIMATUR

+ Józef Guzek, Wikariusz Generalny
Ks. Kazimierz Mosiala, Wikariusz
Kraków, dnia 29 X 2004, Nr 3032/2004

Wiadomość o łaskach otrzymanych za przyczyną Sług Bożych prosimy kierować na adres Postulacji:
00 Jezuiti, Mały Rynek 8, 31-041 Kraków;
tel. 12 428 15 00; fax: 12 423 0312

Modlitwa o beatyfikację Sług Bożych

KSIĄDZ STEFAN JANIAK

Proboszcz parafii pw. św. Mateusza Ewangelisty w Dalikowie w latach 1936 – 1941. Urodził się 19 grudnia 1884 r. w Złotnikach, gmina Dalików. Komunię świętą przyjął w wieku 11 lat w 1895 r. Uczył się początkowo w szkole elementarnej w rodzinnej wsi i pobierał korepetycje, aby zdać egzamin do szkoły rządowej. W latach 1901 – 1904 uczęszczał do szkoły w Łęczycy tzw. Aleksandrówki. Z powodu braku pieniędzy nie stać było jego rodziców na dalszą naukę. Czując powołanie kapłańskie zgłosił się do zakonu ojców paulinów, ale zgodnie z prawem państwowym mógł wstąpić do zakonu dopiero po ukończeniu 24. roku życia. Stało się to w 1909 r. i 3 czerwca otrzymał zakonne imię Eugeniusz. Niestety, klasztor miał problemy i nie odbywał się kurs przygotowawczy dla kleryków. W 1912 r. Stefan Janiak opuścił klasztor i przygotował się we Włocławku do zawodu nauczyciela. Objął posadę nauczyciela rządowego w Ujeździe, w parafii Tur. Uczył tam do 1919 r., następnie pracował w szkole w Nakielnicy. Rok później zaczął uczyć we Włocławku w gimnazjum żeńskim pani Janiny Steinbok, w szkołach powszechnych i w gimnazjum im. Jana Długosza. W 1921 r. został przyjęty do nowo utworzonego Seminarium Duchownego w Łodzi, gdzie studiował filozofię i teologię. Świecenia kapłańskie przyjął 30 listopada 1924 r. z rąk biskupa ordynariusza Wincentego Tymienieckiego. Po święceniach został wikariuszem w parafii w Łęczycy. W 1925 r. został prefektem szkolnym na Chojnach koło Łodzi. W 1926 r. był administratorem parafii Niesułków. W 1928 r. został kapłanem sióstr pasterek i karmelitanek, a także kapłanem szpitala na Radogoszczu w Łodzi. W tym czasie nauczał też religii w szkołach powszechnych w Łodzi. W latach 1932 – 1934 był proboszczem w parafii pw. św. Stanisława w Szczawinie. Kolejne dwa lata pełnił funkcję proboszcza w parafii pw. św. Marcina Biskupa i św. Marii Magdaleny w Górcie Pabianickiej (1934 – 1936).

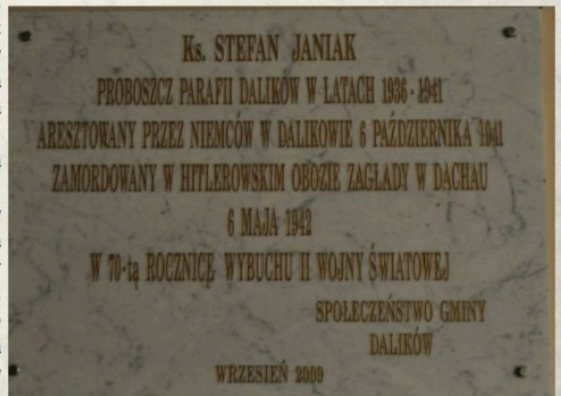
W 1936 roku powrócił do swojej macierzystej parafii pw. św. Mateusza Ewangelisty w Dalikowie, gdzie pełnił posługę kapłańską aż do 1941 r. W działania dla dobra swojej parafii ksiądz Janiak włączał się już wcześniej. W 1931 r. przyczynił się do odrestaurowania obrazu Matki Boskiej i przeniesienia go z kościoła Dobrego Pasterza na Bałutach w Łodzi do Dalikowa. Uroczystość miała miejsce w pierwszy dzień Zielonych Świątek. Podniosła procesja wyruszyła pieszo z kościoła w Łodzi, aby około godziny 15.00 dotrzeć do granic parafii w Kucinach. Pielgrzymów z księdzem Janiakiem na czele powitali licznie zgromadzeni parafianie z ówczesnym proboszczem Józefem Krukowskim i kolatorem kościoła Antonim Wardęskim. Obraz Matki Boskiej ustawiono na tronie obok wielkiego ołtarza. Obecnie dzięki proboszczowi Stanisławowi Łaskiemu obraz Matki Boskiej Dalikowskiej został odnowiony przez konserwatora zabytków i można go podziwiać w kaplicy przykościelnej. W 1932 r. Stefan Janiak ufundował dla parafii nowe organy, których uroczyste poświęcenie przez biskupa Tomczaka odbyło się 21 września w dzień odpustu św. Mateusza. Ksiądz Janiak przyczynił się do zakupu nowych dzwonów i do powiększenia terenu cmentarza. Nauczał religii w szkole w Dalikowie. Od 1930 r. uczestniczył regularnie w pieszej pielgrzymce na Jasną Górę, którą organizował z parafii, w której obecnie pełnił posługę duszpasterską. Na wieść o wybuchu wojny ksiądz Janiak zakopał z organistą Modrzejewskim na terenie plebanii naczynia liturgiczne. Znaleziono je przypadkowo po wojnie podczas wykonywania ogrodzenia w ogrodzie przy kościele.

Po wybuchu II wojny światowej ksiądz Janiak został mianowany zastępcą dziekana dekanatu poddębickiego.

6 października 1941 r. proboszcz został aresztowany przez Niemców i uwięziony w obozie przejściowym w Konstancynie Łódzkiej. Stamtąd 30 października przetransportowano go do obozu koncentracyjnego KL Dachau w Niemczech. Numer obozowy 28490. W końcu, całkowicie wycieńczony, przewieziony został w tzw. „transporcie inwalidów” do centrum eutanazyjnego TA Hartheim w Austrii, gdzie został zamordowany w komorze gazowej. Prawdopodobna data śmierci księdza Janiaka to 6 maja 1942 r., chociaż jest to faktyczna data wywózki do TA Hartheim, w dokumentach KL Dachau data „świadczenia śmierci” to 1 lipca 1942 r. Ks. Ludwik Bujacz pisał o nim: „ksiądz Stefan Janiak – serdeczny kolega, wszędzie wnosił pogodę ducha, a swoją postawą dawał przykład, że wszystko należy cierpliwie znosić i być dumny, że cierpi się za wiarę i Ojczyznę”.

Członkowie chóru parafialnego (zdjęcie prawdopodobnie z 1938 r.) W pierwszym rzędzie od lewej stoją: Henryk Kaczmarek, Stanisław Krzemiński, Jan Krajewski, Franciszek Józwiak, Leon lub Tadeusz Stefański, Feliks Walczak, Leon Walczak, Mieczysław Jurkowski. W drugim rzędzie od lewej siedzą: Leokadia Borkowska, Cecylia Kaczmarek, ksiądz Stefan Janiak, organista Modrzejewski, Bronisława Rajewska, Zofia Walczak, Helena Juraszczyk.

W kruchcie kościoła w Dalikowie umieszczona jest tablica upamiętniająca męczeńską śmierć księdza Janiaka, odsłonięta w 70-tą rocznicę wybuchu II wojny światowej

Portret ks. Janiaka znajdujący się w kościele w Dalikowie

Ksiądz Janiak w otoczeniu parafian

KSIĄDZ WŁADYSŁAW CHOJNACKI

Urodził się 4 listopada 1900 r. w Budzynku, gmina Dalików. Był synem Michała i Walerii z domu Górniak. Uczył się początkowo w miejscowej szkole, a później prywatnie z powodu trwającej I wojny światowej. W 1917 r. zdał egzamin do trzeciej klasy gimnazjalnej i kontynuował naukę w Szkole Realnej im. A. Mickiewicza w Łęczycy. Po ukończeniu czwartej klasy został przyjęty do Liceum im. Piusa X, które było jednocześnie Niższym Seminarium Duchownym we Włocławku. Po ukończeniu sześciu klas – w 1921 r. został przyjęty do Seminarium Duchownego w Łodzi, gdzie odbył studia filozoficzno-teologiczne. Na kapłana został wyświęcony 25 października 1925 r. przez bp. Wincentego Tymienieckiego - ordynariusza łódzkiego. Jako wikariusz rozpoczął pracę w Piątku. Pod koniec 1926 r. objął wikariat w parafii pw. św. Katarzyny w Zgierzu.

W pierwszej połowie 1927 r. został skierowany do parafii Przemienienia Pańskiego w Łodzi, a potem do parafii Podwyższenia Krzyża Świętego w Łodzi. W 1930 r. został proboszczem w Żeroniach. Była to nowo erygowana parafia, w której ks. Chojnacki zajął się budową nowego drewnianego kościoła i drewnianej plebanii. Parafię retkińską objął 1 stycznia 1933 r. Za jego proboszczowania należy odnotować m.in.: zorganizowanie na początku lutego 1933 r. Tygodnia Miłosierdzia, założenie w kościele i na plebanii instalacji elektrycznej (1934 r.), przeprowadzenie misji świętych w kwietniu 1935 r. przez ojców bernardynów, prace związane z ogrodzeniem terenu kościoła oraz powstanie kilku organizacji katolickich przy parafii. Po 1 września 1939 r., tak jak we wszystkich kościołach, wprowadzono modlitwy wieczorne o pomoc Bożą w obronie ojczyzny.

Od końca października zaczęto ograniczać sprawowanie nabożeństw i udział w nich wiernych. Kapłani, a wśród nich ks. Chojnacki rozpoczęli działalność w podziemiu. Ksiądz Chojnacki od początku

wojny był zaangażowany w prace tajnego Polskiego Komitetu Pomocy dla Najbiedniejszych, który w warunkach wojennych niósł pomoc materialną i dostarczał leki dla chorych. 6 października 1941 r. rozpoczęły się masowe aresztowania księży.

O godz. 5.00 rano aresztowano ks. Chojnackiego

i osadzono go najpierw w obozie przejściowym w Konstancynie Łódzkiej. 30 października został przewieziony do KL Dachau - numer obozowy 28387. Zmarł 25 lipca 1942 r. w szpitalu obozowym. Ks. L. Bujacz - współwięzień - tak wspomina postawę ks. Chojnackiego w Dachau: „... pogodnie, z wiarą w Opatrzność Bożą cierpliwie znosił wszystkie prześladowania obozowe. W ciężkich chwilach polecał się Matce Najświętszej. Pracował w polu, gdzie też został kompletnie wyczerpany. W końcu wychudzony i słaby zostaje przyjęty do szpitalika i w nim umiera”. Parafia Najświętszego Serca Jezusowego w Łodzi - Retkini uczciła ofiarę i męczeństwo dwóch proboszczów: księdza prałata Pawła Załuskiego i księdza Władysława Chojnackiego. Podczas wizytacji pasterskiej 2 maja 1999 r. arcybiskup Władysław Ziśłek poświęcił i odsłonił przy wejściu do kościoła pamiątkową tablicę dedykowaną tym kapłanom. Przypomina ona wiernym nie tylko fakt, że byli tu niegdyś proboszczami, ale przede wszystkim podkreśla ich męczeńską śmierć w obozie koncentracyjnym w Dachau.

KSIĄDZ WŁADYSŁAW ŻWIREK

Proboszcz parafii pw. Ścięcia św. Jana Chrzyciela i Świętej Trójcy w Budzynku w latach 1938 – 1941.

Urodził się 4 maja 1895 r. w Krakowie, województwo małopolskie. Po ukończeniu 4 klas gimnazjalnych w Krakowie, w wieku 15 lat, wstąpił do Zakonu Świętego Franciszka (Zakon Braci Mniejszych). Nowicjat odbył w Leżajsku, a następnie przeszedł do ojców reformatów. W klasztorze janowskim we Lwowie zaliczył 4 i 5 klasę gimnazjum. Studia filozoficzno-teologiczne ukończył u ojców franciszkanów w Krakowie. Tam też przyjął święcenia 16 lutego 1919 r. Posługę kapłańską pełnił na zakonnych placówkach duszpasterskich w Stopnicy, we Lwowie, w Przemyślu, w Kętach, w Krakowie i Brzezinach.

Po przebytej chorobie został skierowany jako wikariusz do parafii na Widzewie, gdzie spełniał się w pracy katechetycznej (1925 – 1927). W latach 1927 – 1928 był wikariuszem w Łęczycy. W latach 1928 – 1929 mianowany najpierw rektorem nowo utworzonej parafii pw. Świętej Rodziny w Rokicinach, a następnie jej pierwszym proboszczem. Stan jego zdrowia pogarszał się i musiał odbyć kurację zdrowotną. Następnie rozpoczął duszpasterstwo jako wikariusz w parafii w Kolużkach. Od 1930 r. pracował jako katecheta w Starych Chojnach pod Łodzią, pełnił tam też funkcję kapelana w sanatorium dla leko chorych na gruźlicę. Niestety, kolejne choroby nie pozwalały ks. Żwirкови długo cieszyć się kolejnymi posadami (wikariusza) w Zgierzu i w Piotrkowie Trybunalskim. Przez kolejne 2 lata kapłan leczył się w Krynicy. Od 1934 r. był kapłanem w domu sióstr pocieszycielek w Moskułach (dzisiejsza Łódź). Wybuch II wojny światowej zastał go w parafii w Budzynku w gminie Dalików. Probostwo objął 13 września 1938 r. Aresztowany przez Niemców 6 października 1941 r. Początkowo przetrzymywany w obozie przejściowym w Konstancynie Łódzkiej. 30 października przewieziony do obozu koncentracyjnego KL Dachau, gdzie - całkowicie wyczerpany – zmarł 26 maja 1942 r. w szpitalu obozowym. Numer obozowy 28500. Ksiądz L. Bujacz dał o nim takie świadectwo: „Dość słabego zdrowia, często skarżył się na dolegliwości swego organizmu. Życie obozowe męczyło go, ale znosił je cierpliwie dla miłości Boga i Ojczyzny”. Urna z prochami – skremowanie nastąpiło prawdopodobnie w krematorium przy Ostfriedhof (pl. cmentarz wschodni) w Monachium - od 1950 r. przechowywana jest na cmentarzu Am Perlacher Forst, w miejscu zwanym niem. Ehrenhain I (pl. „Gaj Pamięci nr 1”) w Monachium (odznaczona nr K3640).

Tablica pamiątkowa w kościele pw. Świętej Rodziny w Rokicinach

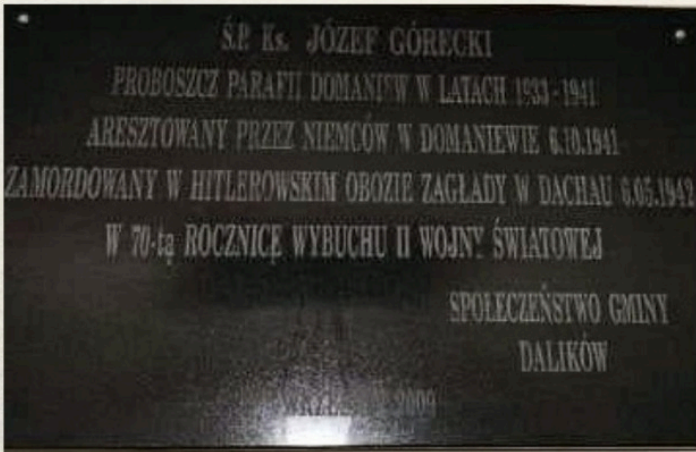
KSIĄDZ JÓZEF GÓRECKI

Proboszcz parafii pw. św. Floriana w Domaniewie w latach 1933 – 1941.

Urodził się 10 marca 1891 r. w Czernej w powiecie chrzanowskim na terenie Małopolski. Po ukończeniu pięciu klas gimnazjum w Wadowicach wstąpił w 1908 r. do Zakonu Braci Bosych Najświętszej Maryi Panny z Góry Karmel (karmelici bosy). Odbył najpierw nowicjat w Czernej, a następnie studiował filozofię i teologię w Krakowie, Linzu, Wiedniu i Pradze. Po ukończeniu seminarium zakonnego przyjął 22 grudnia 1916 r. w Pradze święcenia kapłańskie. Po święceniach pracował w konwencie w Pradze, a w czerwcu 1918 r. został powołany na kapelana wojskowego przez władze austriackie. Był nim do końca wojny. Następnie przeszedł w listopadzie 1918 r. jako kapelan do Wojska Polskiego. Pełnił swoją posługę w okręgu lubelskim.

W 1922 r. otrzymał zwolnienie ze służby wojskowej i został przyjęty do duchowieństwa w diecezji wrocławskiej. Zaczął pracować jako prefekt w Sulejowie (1922 - 1925) Nauczał religii i łaciny w gimnazjum i szkole powszechnej. W 1925 r. został mianowany wikariuszem parafii w Widawie, a po kilku miesiącach wikariuszem parafii w Sroczku. W 1928 r. został administratorem w nowo utworzonej parafii w Stróży. W 1931 r. mianowany został wikariuszem parafii św. Anny w Łodzi i prefektem w publicznej Szkole Powszechnej nr 2 w Łodzi.

W kościele w Domaniewie umieszczona jest tablica upamiętniająca męczeńską śmierć księdza J. Góreckiego, odsłonięta w 70-tą rocznicę wybuchu II wojny światowej

„Ś.P. KS. JÓZEF GÓRECKI
PROBOSZCZ PARAFII DOMANIEW W LATACH 1933 – 1941
ARESZTOWANY PRZEZ NIEMCÓW W DOMANIEWIE 6.10.1941
ZAMORDOWANY W HITLEROWSKIM OBOZIE ZAGŁADY W DACHAU 6.05.1942
W 70-TĄ ROCZNICĘ WYBUCHU II WOJNY ŚWIATOWEJ
SPOŁECZEŃSTWO GMINY DALIKÓW
WRZESIEŃ 2009”

W 1933 r. został mianowany proboszczem parafii pw. św. Floriana w Domaniewie w dekanacie poddębickim. Parafia ta liczyła ok. 2 tys. parafian. Znajdował się w niej murowany kościół wybudowany w pocz. XVI wieku w stylu późnogotyckim. Ksiądz Proboszcz w czasie swojej działalności wyremontował plebanię i czynnie prowadził działalność duszpasterską. W 1936 r. w parafii działały: Bractwo św. Anny, Żywy Różaniec, Katolickie Stowarzyszenie Kobiet i Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży Męskiej i Żeńskiej. Tę działalność przerwała II wojna światowa.

Ks. Józef Górecki został aresztowany podobnie jak inny duchowni z diecezji łódzkiej w nocy z 6 na 7 października 1941 r. Osadzony najpierw w obozie przejściowym w Konstancynie Łódzkiej, a następnie przewieziony do obozu koncentracyjnego w Dachau. Numer obozowy 28107. Przewieziony w tzw. „transportcie inwalidów” do centrum eutanazyjnego TA Hartheim, gdzie został zamordowany w komorze gazowej. Prawdopodobna data śmierci księdza Góreckiego to 6 maja 1942 r., chociaż jest to faktyczna data wywózki do TA Hartheim, w dokumentach KL Dachau data „świadczenia śmierci” to 12 lipca 1942 r.

Tablica pamiątkowa, poświęcona prześladowanym kapłanom m.in. ks. J. Górecki, ks. S. Janiak, ks. W. Włodarczyk, ks. S. Felczak, ks. W. Żwirek, ks. W. Chojnacki znajdujących się w katedrze pw. św. Stanisława Kostki w Łodzi

Ksiądz Józef Górecki z uczniami ze Szkoły Powszechnej w Domaniewie zdjęcie, z 2 maja 1935 r.